

De Schark en de Kerstnacht van 1944

Podcast opgenomen op 13 november 2024

Dat de Tweede Wereldoorlog een grote impact heeft gehad voor de bewoners van Maastricht mag duidelijk zijn podcast historisch Maastricht gaat onder andere in gesprek met mensen die de Tweede Wereldoorlog nog als kind hebben meegemaakt nu nog zijn er mensen die als vrijwilliger ervoor zorgen dat de Tweede Wereldoorlog nooit wordt vergeten. We interviewen een aantal van deze mensen die alles weten over de inval de bezetting de jodenvervolging het verzet en de bevrijding van Maastricht. Luister naar deze serie afleveringen over de Tweede Wereldoorlog waarin onze gasten op een dringende en ook emotionele wijze vertellen over de gebeurtenissen die toentertijd hebben plaatsgevonden

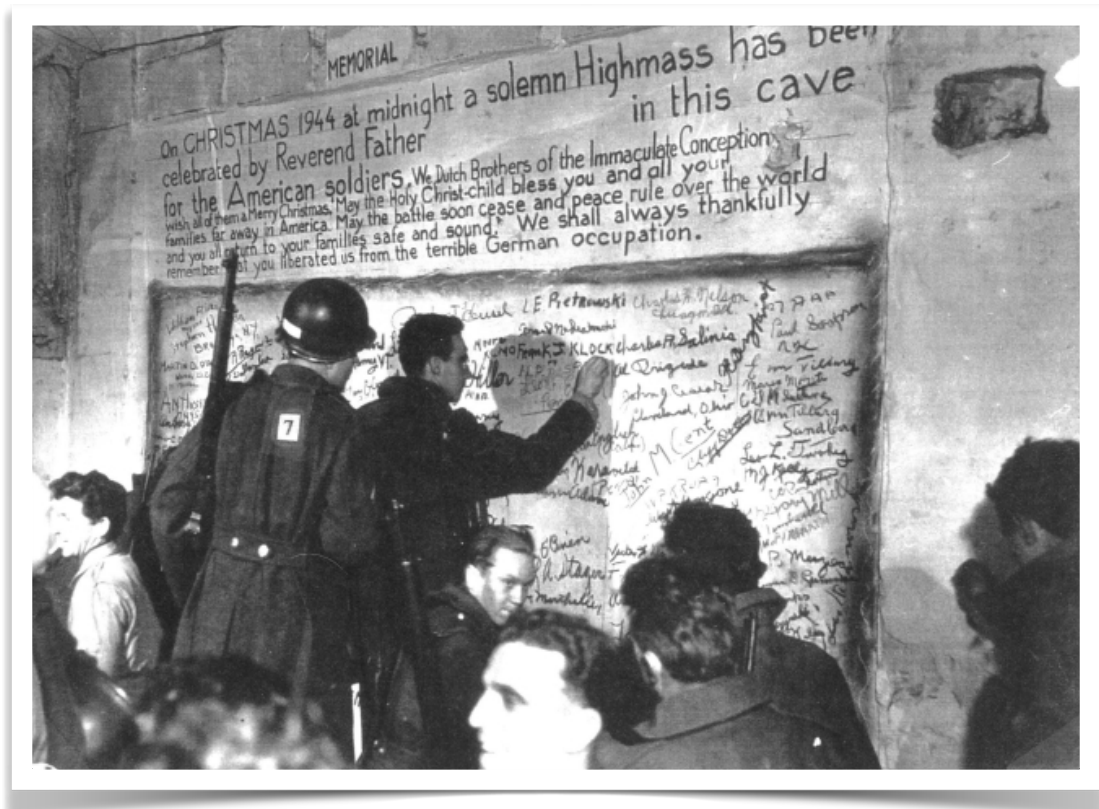
We hopen met deze serie verhalen dat we deze oorlog en zijn slachtoffers nooit zullen vergeten.

Podcast historisch Maastricht de Tweede Wereldoorlog, deze aflevering gaat onder andere over Amerikaanse soldaten, het ondergrondse en Kerstmis de Schark daar gaan we het over hebben

Dat klopt, Harald dankjewel en welkom bij ons aan tafel deze aflevering Jons van Doorn.

Jons fijn dat je onze gast wilt zijn maar het is altijd leuk voor de luisteraars als ze weten wie is de gast aan tafel dus Jons stel jezelf even voor aan onze Luisteraars.

Mijn naam is Jons van Dooren en ik mag al een jaar of 13 voorzitter zijn van de Stichting herdenking Amerikaanse kerstviering 1944 in het kort Is dat SHAK 44 dat is makkelijker en wij organiseren elk jaar in groeve de Schark aan het eind van de mergelweg in Maastricht een kerstviering ter herinnering aan de kerstviering op kerstnacht in 1944 die daar speciaal georganiseerd werd voor de Amerikaanse militairen die in en rond Maastricht gelegerd waren.

Zo dat is een hele mond vol, kan ik je wel zeggen en buiten dat want we gaan dadelijk natuurlijk verder over de Schark praten maar zijn er nog andere dingen ben je geschiedkundig geïnteresseerd in de Tweede Wereldoorlog of Amerika of Amerikaanse soldaten?

Uiteraard als je daarmee bezig bent dan raak je vanzelf geïnfecteerd door dit gegeven

Ik dacht het al, je begint te lezen, je begint te zoeken, je vindt van alles op een gegeven moment hebben we zelfs het idee opgevat om de namen die op de muur staan om die eens te noteren en uit te zoeken wie is er allemaal geweest.

Ja het zijn er ongeveer 260 geweest en we hebben rond de 220 namen kunnen terugvinden maar Vroeger was de Schark een speelgebied voor kinderen en daar zijn de nodige namen door het spelen, eventjes de houtschool wegvegen zijn die namen verdwenen maar de namen die we hebben daar hebben we ook heel veel gegevens van kunnen terugvinden en we hebben zelfs in de loop van de laatste paar jaar een paar veteranen op bezoek gehad die de kerstviering meegemaakt hebben en dat is natuurlijk helemaal speciaal.

Ja daarnaast en dat dan zijn dat niet de namen van degene die in die kerstviering aanwezig waren maar in een andere gang, daar hebben bij wijze van een reünie bezoek ook heel veel bevrijders die het overleefd hebben die hebben daar nog hun namen op de muur geschreven en ook daar hebben we lijsten van gemaakt met zoveel mogelijk gegevens en die hebben we ook op onze website gezet zodat ook mensen in Amerika die namen kunnen terugvinden
plek

Maar voor de luisteraars want wij weten wat de Schark is en waar het ligt in Maastricht maar ik kan me zomaar voorstellen dat daar ook luisteraars zijn die denken ja de Schark nooit van gehoord en waar ligt dat wat is dat Jons Vertel het maar.

De Schark behoorde vroeger bij een heel gebied dat eigendom was van de broeders van de Beijaard daar ligt een gebouw maar dat is van de weg af nauwelijks zichtbaar daar kunnen nu de oudere mensen die woonachtig zijn in de Beijaard 's morgens heen gebracht en die hebben daar een geweldige dag. Een beetje mooi weer dagbesteding maar achter dat gebouw daar is een ingang in de het gangenstelsel van de Sint Pietersberg.

Het heeft overigens geen verbinding met het andere gangenstelsel van de grote Pietersberg en daar hebben de broeders van de Beijaard vanaf 1920 toen zij eigen werden die hebben daar hun creatieve vermogens kwijt gekund.

Maar het was ook in de vakantieperiodes een soort rust Centrum voor schoolkinderen en dat was ideaal speelgebied maar de oudere mensen die nu nog die afkomstig zijn van Sint Pieter die op de Mergelweg gewoond hebben en als je met hun praat over buitenspelen dan zijn ze allemaal in die gangen geweest van de Schark en die kunnen met de ogen dicht door die gangen lopen.

Die heeft nooit verbinding gehad zeg maar, het is nu een stuk afgegraven hè door de ENCI. Dus je kunt eigenlijk van het uitzichtpunt volgens mij, waar die trappen omlaag gaan als je dan naar rechts kijkt maar je ziet die achteringang niet heel goed maar in dat hoekje eigenlijk een beetje het begin van de Oehoe Vallei daar is nu die extra ingang gemaakt jaren geleden. Dat is nu de officiële ingang.

Ja daarmee is groeve de Schark ook onderdeel van het transitie gebied geworden.

Eind jaren 2000 heeft de de ENCI dat overgedragen aan Natuurmonumenten.

Ja en valt helemaal binnen het natuurmonument te gebeuren, en de ingang aan de Mergelweg is nu officieel de nooduitgang.

Oké alleen bij speciale gelegenheden en als daar Amerikaanse families komen of relaties.

Ja dan kan het wel eens, maar alles in overleg met natuurmonumenten dat we daar naar binnen gaan, omdat zeker voor de ouderen de gang door de ENCI groeve vaak teveel is.

Het is wel beren interessant om door die ENCI groeve te lopen.

Dan gaan we wel eens binnen door de nood uitgang en dat doen we dus ook met Kerstmis voor een heel beperkt aantal mensen. Ook voor de veiligheid, en dan ja dan ben je dus zo binnen.

Want je ziet ook nog heel veel tekeningen van voorheen, zeg maar daar zijn tekeningen van voorheen en en we hebben ook wel eens proberen te kijken van hoe oud is het nou.

We weten dat de broeders van de beijaard die hebben heel veel getekend op die wanden dat is en dat is er nog allemaal precies daar zijn een aantal tekeningen van vroeger maar de precieze jaar aanduidingen die weten we niet.

Ik heb wel eens een jaartal gevonden bovenop een plafond en dan heb ik met de cultuurhistoricus van natuurmonumenten overlegd en die kon zien aan de sporen van het bewerken van de mergel dat dat jaartal wat daar staat dat dat niet klopt.

Oké maar het zou een jaar of 400 kunnen zijn dat die groeven bestaat en ze hebben daar vroeger daadwerkelijk mergel gewonnen. Ja inderdaad dat is al een stukje geschiedenis over de Schark.

De aparte naam maar de Schark we hebben dat met het cultuurhistorische van natuurmonumenten overlegd we dachten zelf dat we iets hadden gevonden maar dat blijkt het niet te zijn maar de cultuurhistoricus gezegd het zou wel eens afkomstig kunnen zijn van het woord scharren.

En nog de alpaca's van de kinderboerderij Daalhof die lopen daar nou ook rond daar zou het vanaf afgeleid kunnen zijn maar hoe dan scharen Schark geworden is dat weet ik ook niet Ja anders was het misschien de schar. We zullen niet weten, ja je weet nooit hoe zo'n naam verandert door volksgebruik hè en verbasterd.

Waar we de Schark eigenlijk vooral van kennen is is het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en de nachtmis die daar is opgedragen en daar is jullie Stichting is daar verantwoordelijk voor hè? Voor het opzetten van die herdenkingsmis zeg maar maar als we dan teruggaan eigenlijk naar het begin want ja hoe is dat ontstaan eigenlijk?

Nou daar zijn de de broeders Smidshuizen, die zijn in begin 1800 begonnen met te kijken van hé dat is toch wel interessant hier om die herinnering levend te houden en die hebben een paar gangen als model genomen. Voor zichzelf hebben ze een aantal tekeningen aangebracht Die zijn toen begonnen met samen met de broeders van de bejaard want dat was eigendom om een kerstviering te organiseren en vanaf 1981 loopt dat de enige onderbreking waren de was 2010. Van 2005 tot 2010 want toen heeft de ENCI heel veel verbeteringen aangebracht zodat de groeven veilig is.

Ja in 2010 zelf toen lag de sneeuw heel hoog toen is is het om veiligheidsredenen afgeblazen Oké ja je moet de veiligheid die moet je heel hoog in vaandel houden en in de coronatijd is het twee keer niet door kunnen gaan.

Het is vanaf de jaren '80 begonnen. Ja er zijn wel reünie reizen geweest we weten dat van '74 '84 '86 '96.

Ja maar echt de jongens die in 44 bij die kerstviering waren dat is ook het gegeven voor ons als Basis voor de kerstviering

Wat kun je daarover vertellen Jons hoe is dat gegaan met die viering in 1944?

Die jongens dat waren allemaal jonge mannen en die waren met kerst ver van huis.

Eigenlijk alleen, ja ze met met hun kameraden, maar ver van hun familie. Er waren jongens bij die waren verloofd die waren getrouwd, die waren papa en dan zit je daar dan met Kerstmis.

Dus toen heeft een paar van de broeders van de Beijaard die hebben toen de gedachte opgevat samen met een Chaplin, zou het een idee zijn als wij een kerstviering organiseren op een veilige plaats was want dat was het uitgangspunt dat was het uitgangspunt want ondanks dat Maastricht bevrijd was waren er toch nog op vier plaatsen rondom Maastricht stond luchtdoelartillerie om te zorgen dat alles wat van de Duitse kant overkwam dat dat geen kwaad kon en hun opdracht was om de Maasbruggen te beschermen en natuurlijk Maastricht zelf.

Dus we waren wel Bevrijd maar het het gevaar was nog niet geweken. Nee het gevaar was niet geweken want die mis is georganiseerd en één van de tekeningen die staat er zelfs al van in november 44 die is dus ook goed voorbereid op kerstdag 24 december op kerstavond zijn die jongens vanuit de binnenstad in jeeps, in trucs en noem maar op zijn die naar de Schark gereden wat ik begrepen heb van de broeders van de Beyeard zijn ze onderweg twee keer van de weg af moeten gaan voor luchtalarm. Ze werden begeleid door de politie en bij de Schark aangekomen gingen die de groeve in dat was veilig. Alleen van één van de jongens heb ik begrepen dat hij buiten in zijn Jeep moest wachten. Hij mocht niet mee naar binnen mee de kerstviering doen want hij was protestant. Oh en die heeft dus een uur bij min 20 in die Jeep gezeten en ik heb ook begrepen en ik weet ook de namen daarvan dat voor de ingang van de schark. Daar stonden twee militairen op wacht ondanks dat het veilig was toch voor de zekerheid twee man op wacht in min 20.

Bij min hoor ik je zeggen dus dat is wel een hele bijzondere strenge winter. Het waren echte winters, je zou het niet willen, nee, nee vooral in die toestand niet. Nou daar zijn toen ongeveer 260 soldaten die zijn daar in die kerstviering geweest.

Amerikaanse soldaten en als ik tussen de namen kijk dan zaten daar ook een paar Nederlandse kwajongens tussen van rond een jaar of 10 één ervan is naderhand Generaal van de Luchtmacht geworden maar die komt nog elk jaar naar de kerstviering.

Die jongens hebben na de mis hun naam op op een gladgestreken stuk muur geschreven met houtskool en die namen zijn bewaard gebleven en de kaplaan of de Chaplin die de mist deed dat was een van oorsprong Poolse kapelan. Hij was kaplaan in New York.

Ja, Amerikaanse leger had Chaplins bij zich en die hebben ook heel veel goed werk gedaan ter ondersteuning van die jongens, en die heeft de mis gedaan.

Dat zal wel mij lijkt dat wel een hele bijzondere gewaarwording als je lang van huis, ver van huis door een hele hoop tumult heen en dan kom je in zo'n gangenstelsel want dat is toch wel, ja het is magisch, het is mystiek. Ja lekker warm hè 11° wel heel apart Het was 12 graden maar vergeleken bij de buitentemperatuur was dat 32 gr verschil het valt dus mee.

We hebben een aantal originele foto's en dan zie je die jongens ook in die gangen staan met met hun lange jassen en sommige nog met de helm op, en ja er waren er bij die zaten onder de modder. Ja je bent daar niet voor feestje. Je hebt je legerkleding je was in functie.

Die heb je aan en ik begreep van die jongens, daar gaan een hele hoop verhalen, dat ze aan het eind van de mis spoorlags na de Ardennen moesten gaan maar dat klopt dus niet.

Aan het eind van de mis hebben ze wel het orgel of het harmonium overgenomen en toen hebben ze een hele hoop liedjes gezongen die helemaal niks met kerstmis te maken hadden maar dat geeft wel aan dat ze zich een beetje met elkaar verbonden voelen. Ja ja en dat was natuurlijk wel leuk is een mooi moment maar Jons ik zou graag toch dat verhaal willen horen van na de oorlog waarvan wij dachten dat ze naar het Ardenne offensief zouden gaan.

Maar je zegt net dat is niet waar. Wat is de waarheid? De meeste jongens komen uit de afdelingen van het 127e en 131 triplea anti-aircraft artillery. Ja en die hadden vier posten te bemannen, eentje in de beerkar, eentje in het Lanakerveld, eentje aan het eind van de Tongerseweg en eentje bij in de buurt van de molen van Gronsveld.

Ja en die waren met radar met elkaar verbonden toen al, en dat was ook een bewuste strategie van de Amerikanen zet die posten niet bij elkaar want als er één bom daar valt dan is alles weg valt één van de vier uit dan kun je die taken overnemen die jongens die moesten dus, ja Maastricht bewaken. Dus gingen we weer gewoon terug naar een post die zijn wel teruggegaan naar hun post maar de slag om de Ardennen was bezig dus zij zaten aan de rand daarvan maar hun gebied bestreek nog al een een grote oppervlakte.

Dus zij waren wel onderdeel van de slag om de Ardennen maar het is niet zo dat zij naar de Ardennen moesten gaan, dat klopt niet en dat er een enkeltje Ardennen was dat klopt dan ook niet.

We hebben uit allerlei gegevens die we van familieleden hebben kunnen krijgen, hebben we begrepen ook van de verslagen van de 127e en de 131e van het moment van oprichting tot het moment van ontbinding hebben we wel de namen gezien van de jongens die uit die onderdelen gesneuveld zijn maar die zijn gesneuveld in Dover voordat ze naar het Europese vasteland kwamen. Ah oké dus niemand daarvan is gesneuveld in de oorlog en in Maastricht gaat er rond dat ze spoorslag naar de Ardennen moest en dat 15 overleefde.

Klopt niet, niet waar, we hebben reünie lijsten gekregen van dochters van de veteranen uit 1953 en al die jongens die daar op de reünie waren, die zijn dus niet gesneuveld,

Nee precies en zo kun je er een hele hoop terug gaan leiden. Ja sommige van de jongens die schreven brieven naar huis en die mochten, ja dat was strategisch gezien correct, die mochten geen details noemen maar ze schreven wel dat ze een nachtmis hadden bijgewoond en één van de jongens die schrijft we received. En dat betekent we hebben communie ontvangen en hij schrijft erachter it was swell, en dat is het was geweldig dus het heeft indruk gemaakt op die mannen dat ze daar de kerstviering hadden meegemaakt dat dat voor hun georganiseerd is geworden voor hun georganiseerd het was veilig. Ze waren met Kerstmis toch niet alleen, dat was belangrijk.

Ze zijn dus eigenlijk verder getrokken Duitsland in en ze hebben die hele route gevolgd maar er is dus verder van van die groepering is niemand gesneuveld.

En dan gaan er heel wat jaren overheen en uiteindelijk stellen jullie alles in het werk om dat weer een keer te kunnen doen als herhaling in 1981.

In 1981 is die stichting begonnen maar er gaan een heleboel aan vooraf en daar komt natuurlijk ook enorm veel bij kijken want hoe doe je dat? Want wie ga je er allemaal voor uitnodigen en vooral want dan dan zijn we dus ruim 40 jaar verder, ja spreken we dan al van veteranen, Jawel want in '74 en '76 zijn er al bezoeken geweest van Veteranen.

Dat waren jongens die in de oorlog hier geweest waren als 20-jarige. En die komen na 40 jaar later, dan zijn ze rond de 60, dan komen ze terug op de plaats waar zij de oorlog hebben meegemaakt.

En hadden jullie toen al in beeld van we gaan dit elk jaar opnieuw doen?

Nee, tenminste niet dat ik weet, maar ik ben er pas een jaar of 13 14 mee bezig en voor mijn tijd. Dan zou ik het hele archief moeten nazoeken.

Er zijn heel veel verhalen dat er meer dan 300 aanwezig waren in in die laatste vieringen en ook in met Kerstmis maar dat klopt ook niet. Je moet het heel clean houden en historisch wat daarvoor gebeurt dus weet ik niet. Er zal wel iets geweest zijn maar de vieringen zijn begonnen in '81 En vanaf dat moment ja dan moet je dus gaan kijken naar voor wie doen we het en wat betekent dat. En hoe krijgen we het voor elkaar en die regels die erbij komen die worden natuurlijk steeds strikter. En het is dus dan ook altijd een hele Amerikaanse dienst gebleven dus er komt ook een een Chaplin of een pastor.

Er is een Chaplin uit het Amerikaanse leger en vaker zijn dat mensen die hier in Europa gelegerd zijn toen was dat in Schinnen dat kan ook Brunssum zijn, en u weet dat de in het Amerikaanse leger als je naar de namen kijkt daar zitten heel veel mensen bij van Poolse origine en van Italiaanse origine.

We hebben een paar keer een Poolse Chaplin gehad. We hebben twee priesters een Chaplin en een kaplaan of een Pastoor een Nederlandse. Het is in in de grond een katholieke dienst maar een Chaplin hoeft niet katholiek te zijn, de Amerikanen hebben hebben heel veel religieuze richtingen.

Ook in '44 was het een kaplaan maar we hebben ook andere geestelijke gehad.

Het afgelopen jaar hadden we zelfs de oud Pastoor van Sint Pieter en die meldde zich de dag voor de dienst af, hij had Corona. Nou dat is natuurlijk heel vervelend voor hemzelf maar wij moesten zien te schipperen en toen heb ik nog contact kunnen opnemen met de Chaplin die de dag daarna zou komen.

Dat was een protestant en die heeft 's nachts een preek geschreven en die begon op kerstavond de viering met: "Ja beste mensen ik zou hier eigenlijk staan in een katholieke mis maar ik ben protestant dus ik doe de Katholieke mis zoals wij protestanten dat zouden doen op een katholieke manier, dat was een geweldige opening iedereen was helemaal perplex was magnifiek zoals hij dat deed.

Ja en die had een preek nou was eigenlijk verpletterend, wat mooi. We hebben in 2014 Bob Wissler gehad en in 2019 hebben we Don Bertino gehad, en Don bertino was toen 55 en in 2014 was Bob Wissler 90 jaar en Bob Wissler die had zijn zonen met aanhang de kleinkinderen met aanhang en de achterkleinkinderen bij zich.

Die was met een groep van 25 mensen want die wilde weten waar heeft opa zijn 90 zijn zijn verjaardag gevierd in '44 en in 2014 werd hij 90.

Dus dan hebben we in die kerstviering dat ook aangehaald, en de dag daarna is hij met een hele familie naar de hoog mis in St. Servaas kerk geweest op kerstdag dat was zijn verjaardag en ik had een briefje gemaakt voor voor de deken Hanneman in het Engels van kun je dat voorlezen voor de dienst want we hebben een veteraan in de kerk en de deken die las dat voor, en die veteraan die kreeg een ovatie.

Dat had ik nog nooit gehoord, fantastisch dat was ongelooflijk.

En in 2019 hadden we Don Martino die was toen 95 die had één van zijn zoons bij Zich.

En ik vroeg aan het eind van de mis, Don wil je nog wat vertellen? Nou hij ging daar staan.

Hij had zijn uniform aan, want een officieel gelegenheid, moest hij zijn uniform aandoen en hij ging vertellen en zegt "ja beste mensen jullie zitten hier nou allemaal, wij stonden hier zegt hij wij stonden, we hingen tegen de muur in onze legerkleding dat was wel eens vies."

En op een gegeven moment stak hij zijn armen en de lucht en dan zegt hij "Sal buddy This Is For You"

Dus ik vroeg hem naderhand, "Don Sal was mijn gun Mate" zegt hij. Die naam staat ook op de muur, nou toen hij dat deed toen waren de aanwezigen die waren verkocht. Ja dat zijn de emoties die dan naar boven komen.

We hebben dus nog contacten met een aantal families, ik moet erbij zeggen toen in de tijd dat ik pas begon hebben wij heel veel gegevens nog eens bij elkaar gelegd en geordend en toen hebben we contact gezocht met twee families en die bleken andere families te kennen die reageerden weer richting ons en we hebben toen een aantal e-mailadressen doorgestuurd naar die families die hebben dat zelf ook doorgestuurd waardoor wij contact hadden met negen families en Marian Koszi die had weer contact met Dom Bertino en die schrijver dan van alle tweede kanten.

Jongens wat jullie ons aan informatie hebben kunnen geven en wat wij van onze vaders hebben kunnen horen dat hadden wij nooit gehoord en nooit vermoed te horen als jullie ons dat niet doorgestuurd hadden.

Zij hebben weer met Joe Gorman en met nog een paar contacten gehad.

Met Cel Barev had er ook zo één en die hebben onderling nog heel veel kunnen vertellen maar ook die kinderen hebben nog heel veel kunnen horen van wat ze niet wisten want het algemene was die Amerikaanse soldaten kwamen thuis die praten nooit over de oorlog. Ja bijzondere hal dat elke keer terug horen over die hele periode dat dat dat daar gewoon niet niet of nauwelijks over werd gesproken hè.

In 2016 hadden we Frank Beria en die Cel Bevia zijn vader Dat was degene die, die de grote tekening heeft gemaakt dat was een kleermaker met een fotografisch geheugen.

Dat zie je ook in de tekening en we hebben de een hele hoop kunnen vertellen wat wij van zijn vader wisten en toen waren we klaar en toen zei Frank "ik had dit eigenlijk 40 jaar eerder moeten weten had ik met mijn vader kunnen praten, ja die had PTS die is thuisgekomen en die was wel kleermaker maar die zat achter in zijn zaak achter dat gordijn en heeft nooit mee gewerkt, kon niet ging niet.

Ja tegenwoordig heb je een heel bataljon aan hulpverleners, maar in die tijd zal dat anders geweest zijn.

Dit jaar komt Don Wissler de zoon van Bob Wissler die in 2014 hier was geweest.

Don zijn zoon is van mijn leeftijd maar Don komt naar de plaats waar zijn vader met Kerstmis 100 jaar geworden zou zijn. "Ik kan hier niet wegblijven dat is mijn tweede woonplaats"

Ik merk ook dat iedere iedere viering iedere herdenkingsviering weer op zichzelf staat hè want iedere keer is weer een ander mooi moment eigenlijk dat iemand komt die weer voor zijn eigen speciale reden daar is.

Als wij met de dienst beginnen dan is er eerst het officieel gedeelte vooraf hè en we houden dat zo traditioneel mogelijk zoals dat in '44 ook was alleen die dienst voor dat stukje vooraf met de Cards dus militairen met vlaggen een hele hele vlagceremonie is.

De vlaggen ceremonie die staan dan voor het altaar en dan staan er vier militairen bij en dan lezen we de namen af van 20 militairen die in de oorlog gestorven zijn en bij elke naam die voorgelezen wordt dan roept de persoon die hier staat de candlelight present en dan wordt er een kaars aangestoken. Het zijn er 20.

We hadden ook andere namen genomen, van Nederlandse mariniers die ook gesneuveld zijn en we hadden daar een marinier bij uit Maastricht en we wisten dat hij uit Maastricht was maar wij wisten niet dat er een familielid in die mis was en wij kregen naderhand een bericht ongelooflijk wat we hier meegemaakt hebben één van onze Familieleden een oom van mij zegt die mevrouw die wordt hier herinnerd.

Ja die heeft dat in de familie verteld aan de kerstdis was heel stil.

Ja en dat is gewoon ook zo mooi dat de mogelijkheid er is om dit te kunnen doen hè. Ja dat is heel belangrijk en wat dat betreft zijn wij heel blij dat we geweldige afspraken met natuurmonumenten hebben want ja het is eigendom van natuurmonumenten.

Het is een groeve waar veel vleermuizen zitten dus het is maar beperkt open van half mei tot 1 augustus dan mogen we ook ook in overleg met natuurmonumenten rondleidingen doen daarbuiten is officieel dicht, ook in het kader van de wetten van Natura 2000.

Maar er is een speciale ontheffing voor de kerstviering en die is helemaal uitgezocht met de provincie daar zijn ecologen bij geweest. Daar zijn vleermuizen-tellers bij geweest en allemaal gekeken wat de invloed was van de kerstviering op de leefomstandigheden van de vleermuis en ja ik kan eigenlijk zeggen wij houden ons heel strak aan de regels.

Het gaat alleen maar crescendo met de vleermuis en er is dus een uitzondering gemaakt voor ons voor die kerstviering en betekent dat er ook een maximum aan verbonden is aan het aantal personen. Ja voor de veiligheid maximaal 220 personen.

We hebben alleen geconstateerd dat je dan erg kort op elkaar zit dus we zijn aan het kijken hoe we dat naar 200 kunnen brengen maar dat is de Max.

Daar komt heel veel bij kijken hè om dat elk jaar weer georganiseerd te krijgen.

Daar ligt ook een protocol onder hè, het is het is niet iets als iemand nog luistert en die denkt van dat is mooi daar zou ik ook wel eens een keer bij willen aansluiten.

Dus daar ligt een behoorlijk protocol, ik moet inderdaad denken naar wat je eerder zei Jons de eerste dagen stonden er twee militairen buiten voor de veiligheid maar die veiligheid wordt nog steeds in acht genomen. Ja sinds 9/11 neemt de Amerikaan geen enkel risico meer.

Ja want alles wordt gecheckt hè. Er is een tijd geweest dat de mensen zelfs niet in uniform mochten komen. Oké dat kan nou weer wel alles wordt gecheckt, iedereen die binnen wil komen daar hebben wij de gegevens van. Het ID bewijs laten we dit jaar weg dat is te zeer privacy, naam, geboortedatum, we hebben het kentekenbewijs van de auto.

Het paspoort moet getoond worden bij ingang Ze hebben een plaatsbewijs met een nummer van de stoel waar ze kunnen zitten daar wordt ook bij de zeker wat de Amerikaanse officieren betreft het strakke protocol gevolgd want als je daar een fout maakt, je komt niet binnen als je geen toegangsbewijs heb.

En dat betekent dat er er zijn best wel wat mensen die die dienst willen meemaken en dan kunnen ze dat aanvragen op internet. Dat kan maar er is geen enkele garantie dat je er binnenkomt, nee want eerst gaan de Amerikanen voor.

Ja, je hebt natuurlijk dat je een aantal mensen zeker van natuurmonumenten maar ook van provincie of van de gemeente Maastricht dat je die uitnodigt dat hoort erbij.

Het is van Maastricht en als je dan uiteindelijk nog een paar plaatsen over hebt dan zou het kunnen dat we die mensen vragen van kom binnen.

We hebben verleden week een overleg gehad in Brunssum op de kazerne en daar zit dan bij de MPS de operationeel manager die over algemeen gaat, daar zit de Logistics bij want zij faciliteren ons en daar zit Nederlandse politie bij we informeren altijd de Belgische politie.

De Nederlandse politie heeft een meldpunt en die informeert de brandweer en die informeert de ambulance.

We moeten een evenementen melding doen aan de gemeente. Ja dan moet je een goedkeuring hebben anders mag je het überhaupt niet doen en we hebben een draaiboek op de dag zelf nou eigenlijk per 5 minuten maar er is ook een veiligheid-draaiboek en een paar van die dingen en op de dag zelf dan staan er op een aantal punten ook beveiligers ook bij de entree alles wordt gecheckt gecontroleerd.

Ja en als de ambassadeur of de ambassadrice komt dan is er zelfs een bom check met snifferdogs, dus met honden die gaan snuffelen, en die loopt dan vanaf de Wijnberg daar boven van de wijnboer tot aan de Maas alles wordt onderzocht. alle deuren gaan checken dan checken alles.

Ja op zich kan we dat wel voorstellen ja niks wordt aan het toeval overgelaten nee nee echt niet en als het fout gaat, ja dan Ik ben de eindverantwoordelijke. Dus ik ben daar heel strak in.

Ja, en ik heb gelukkig een perfect Team. Ik moet zeggen daar ben ik wel blij mee.

Je kijkt er ook weer naar uit Jons, ja naar 24 december 2024.

Ja, je bent er eigenlijk het hele jaar mee bezig in gedeelte op low profile, maar na naarmate dat het korter bij komt, dan ja dan ben je gespannen. En moet alles goed lopen en dan moeten de uitnodigingen op tijd uit en de uitnodigingen naar België die moeten een week eerder want daar duurt de post wat langer en de uitnodiging naar Amerika die moeten nog een beetje eerder en we vragen de Amerikanen altijd reageren alsjeblieft voor 1 december maar het schijn traditie te zijn dat ze dat tot 20 december niet doen en dan mag je de laatste dag nog van alles proberen te organiseren maar op het moment zelf klopt het allemaal en hoe want jullie gaan natuurlijk ook een stukje inrichten daar.

Dus er komen allemaal stoeltjes te staan.

Op dat overleg verleden week, dan wordt er geregeld welke materiaal hebben we nodig ? Wanneer wordt dat gebracht, hoe laat, dan zijn wij ook daar, dan wordt het allemaal naar binnen gebracht, anderhalf uur is alles klaar.

Een aantal dagen na Kerstmis dan wordt dat ook weer opgehaald en dan zorgen wij dat we iets eerder zijn en dan staat het dat allemaal klaar zodat dat allemaal heel snel gaat.

Want je moet rekening houden met de vleermuizen en de mis duurt ongeveer een uur en 10 minuten. Dan heeft iedereen natuurlijk toch in die 12 graden stil gezeten.

Het is 12° het is vochtig.

Je moet stil zitten en dan na de mis dan hebben we Hot Chocolate met iets erbij, geen drank maar iets iets eetbaars en dan gaan ze naar huis, dan gaat iedereen zijn weg.

We hebben die dienst verplaatst van 's avonds naar 's middags omdat er toch veel mensen zijn, zeker bij de Amerikanen, die 's avonds bij hun familie willen zijn en de mensen die uit Den Haag en uit het noorden komen, ja die moeten dan nog een eentje rijden dus 's middags om 3 uur is het prima.

Maar als je dan na de mis met busjes teruggebracht wordt naar de parkeerplaats aan de de lage Kanaaldijk dan is het al een beetje schemer en dan is dat natuurlijk hartstikke mooi om heel eventjes door die groeve te rijden.

Ja dat zie je normaal nooit meer, ja het is een prachtig stukje natuurgebied. Een hele mooie beleving met alles erop en eraan hè.

Alsof je in het buitenland bent als je daar loopt. Ja dat ook dat ook dat zeker

Maar ik merk ook op Jons, dat het niet alleen de kerstviering is, volgens mij, want je bent ook met andere dingen bezig. Ik weet toevallig, heel toevallig, hebben we dat straks al over gehad dat je ook heel bezig bent met de onderzoeken van de namen van soldaten die op de muur staan en niet alleen die bekende.

Maar er zijn nog meer opschriften en dat heeft weer linken met andere stelsels: Valkenburg waar je ze tegenkomt. Nou de veteranen die het overleefd hebben, die komen in het algemeen wel eens graag terug naar de plaats waar het vroeger allemaal gebeurde en gebeurd was.

En wij hebben die namen wel zien staan op de muur maar verleden jaar hebben we gezegd van toch eens kijken wat dat nou voor namen zijn. En we hebben die namen opgeschreven en we hebben van alles uitgezocht en dat blijken dus allemaal namen te zijn van de jongens van de 117e infanterie en van de 120e en de 119e infanterie allemaal van de Old hickory.

Daar zitten verkenneren bij en daar zitten kolonels bij en daar zitten tank jongens bij. Allemaal als onderdeel van de Old hickory en dat is wel de groep die Maastricht bevrijd heeft.

Maar als je dan ook verschillende boeken gaat bekijken van de bevrijding van Margraten en je gaat kijken naar het feest in Mesch van afgelopen jaar, waar ook veteranen waren, waar ook een boek uitgegeven is dan kom ik daar allerlei namen en foto's tegen van mensen wier naam nu op de muur staat. Mooi en dan denk ik, wacht dat zijn wel onze bevrijders.

Ja mooi is dat, ja ja ja want het zijn veel namen wat in de Schark op diverse muren staan.

Die muur met die mensen van de kerstviering daar hebben we er ongeveer 220 en van de jongens van de Old hickory maar er staan nog vaak de namen van de echtgenotes bij en sommige gevallen ook van de kinderen.

Ja en ik heb zelfs één eh daar staat de naam Bradley bij en dat staat achter granddaughter. Maar ik weet nog niet van welke granddaughter dat het is want Bradley dat was ook een generaal. Ja maar er staan ook de namen van echtgenoten erbij.

En als je dan gaat zoeken en dan zijn best veel mogelijkheden om te zoeken maar als je eenmaal begint, ja dan is het het hek van de Dam. En soms vind je de militair zelf niet maar dan kun je als de naam van echtgenoten staat kun je die opzoeken. Verder kijken dan staat daar de partner bij dan blijkt dat die militair te zijn die ik zoek.

En ik heb een boek gekregen van één van de veteranen van de Old hickory: The workhorse of the American Army.

De Old Hickory werden ook wel eens de SS van Roosevelt genoemd, het was een keiharde afdeling en in dat boekje van The workhorse daar staan hele lijsten in van mannen die het overleefd hebben met alle medailles die ze gekregen hebben, maar ook hele lijsten van mannen die Helaas gesneuveld zijn. En als ik dan die namen overal zie dan ga ik zoeken.

Nou daar kom je er ook heel veel tegen, liggen er veel op Margraten. Dan weet je dat.

Ja oké, ja dit jaar heb ik weer 20 namen uitgezocht en daar heb ik er een paar gevonden van de Old Hickory, eentje die is gesneuveld langs het Albertkanaal. Die kwamen voor een verkenning om te kijken waar ze het beste erover konden kwamen die met een jeep aan die liepen tegen een Duitse groep op.

En er zijn er nog een paar stukken of drie vier, die ik dit jaar wel noem, omdat het dit jaar 80 jaar is en de Old hickory dat is de groep die Maastricht bevrijd heeft.

Hoeveel leden telt jullie Stichting? Een man of zes. maar we worden natuurlijk een beetje ouder en we zijn aan het kijken of er een jongere generatie is die ons kan steunen en het kan overnemen. We hebben nu een paar jonge kandidaten die een tijdje meelopen maar je moet dat eerst één of twee jaar helemaal meemaken om ook de details te kennen en dan hopen we dat zij het overnemen, want er zijn er een paar bij die lopen al eind 70 en ja op een gegeven moment zeg je ik wil het ook overdragen.

Ja ook wel mensen vinden die wel ook heel erg behept zijn met de historie en in ieder geval met het virus ervan hè, om het om het te kunnen overdragen.

Ja maar dan niet alleen in de zomermaanden dan doen wij ook rondleidingen op op verzoek Als je wilt kun je je aanmelden bij Natuurmonumenten, en Natuurmonumenten die geeft het ons door en dan zeggen ze van jongens er is hier een groep mensen die willen graag een rondleiding. Kunnen jullie dat overnemen maar dat gaat allemaal samen met natuurmonumenten

Natuurmonumenten geeft dan 10 data die komen ook op hun website dan kunnen mensen zich aanmelden en dan krijgen ze eerst een stukje rondleiding door de ENCI groeve en aansluitend een stukje in de Schark. Dit is meestal een combinatie van.

En dan heb je een groep van rond de 20.

En dan zijn er een paar jaar een groep of 10 mensen die echt geïnteresseerd zijn, ja en die vragen hier dan ook het hemd van het lijf. Ja die beleven het mee.

Het is ook een prachtig stukje om te mogen bezoeken. Ik heb dan de eer gehad dat ik van de zomer met jullie ja mee mocht op bezoek in de de groeve. Daar zie je inderdaad voor de luisteraars heel veel werken die nog door de broeders van de Beijaard want dat was het toch wel heel indrukwekkend. Al die tekeningen. die want de Amerikanen hebben daar ontzettend veel aangebracht. Ja tekeningen en de emblemen, maar die emblemen zijn niet van de Amerikanen die hebben de broeders Smidshuizen gemaakt. Die hebben zich daar echt kunnen loslaten, maar je hebt prachtige wandschilderingen gemaakt.. Het is echt absoluut geweldig.

Die Bob Wissler die ik al noemde die in 2014 hier is geweest met zijn familie, die gaf aan dat die Amerikaanse jongens daarna maar ook tussendoor wel eens naar het café gingen achter aan de mergelweg en één van de jonge dames die achter de bar stond, Tini, die heeft nog de laatste jaren dat ze daar stond gecorrespondeerd met Bob Wissler via e-mail. En toen hij in 2014 hier was zijn we 's avonds ook met die hele familie in Café Dollard geweest bij Tini. En ja die twee Zagen elkaar weer na zoveel jaar is wel heel bijzonder en Bob Wissler die was toen 90 en Tiny was ik geloof 1 of 92 en één van die broers van of één van die zonen van Bob die zegt tegen zijn zoon tegen zijn broer van “she could have been your mom.”

Maar Bob Wissler die gaf toen aan hoe dat ging als zij met de Amerikanen binnenkwamen want voordat zij waren en dat was het verhaal van Tini. Die Duitsers kwamen er ook een pilsje drinken en ze zegt dat was allemaal heel star en heel strak en stram. Dat waren de Duitsers en dan kwamen die Amerikaanse jongens binnen en dan was het de jassen op een hoop de geweren daarbij. Het kleingeld dat werd dan op een hoop gegooit voor Tini.

Je rekent dat wel af hè? En dan hadden die daar gezellig een paar uurtjes en toen vertelde Bob Wissler ook dat hij Tini wel aardig vond. En hij wilde met Tini wel eens een avond uitgaan in Maastricht.

Dus hij is bij de ouders van Tini geweest en gezegd :best de ouders mag ik eh met Tini een avond naar het Emmaplein gaan” want daar hadden ze een bepaalde gelegenheid en dat was goed. Bob die ging daar naartoe met Tini en toen hij daar binnen kwam toen schrok Bob want wat hij daar zag dat was niet zijn stijl over hoe ga je met vrouwen om dus hij excuseerde zich bij Tini en zegt “Tini dit gaan we niet doen, ik breng je terug naar huis excuses”

En hij heeft Tini thuis afgezet en de excuses aangeboden, ook aan de ouders dat hij dat toch niet wilde. Dat was dus dat heel correct hè, dat avondje heeft geen vervolg gekregen. Alleen die die Zonen die zeiden dus van nou als dat avondje wel een vervolg hadden gekregen dan was dat onze moeder misschien geweest. Die herkenning die was er wel weer gelijk na al die jaren.

Met Kerstmis krijgen ze van mij allemaal een uitgebreid bericht en ik heb daar officieel 220 mensen in. Maar ik laat altijd een paar kaarten extra maken want je weet nooit. Of er iemand uitvalt. Meestal stuur ik dan kaartnummer 221 die maak ik als pdf bij dat bericht naar die Amerikaanse families. Ja en dan weten ze dat ze onderdeel zijn van. En dan krijg je daar wel reacties op.

Hoe ben je daar zelf ingerold bij die stichting?

Ik had van tevoren al belangstelling voor dat hele oorlogsgebeuren vanwege dat verhaal van mijn vader en ik ben bij de broederschap van Servaas en ik ben daar een aantal jaren voorzitter geweest en bij die broederschap.

Daar zat ook iemand die zat in dat Comité van de Schark. Ja en die vroeg mij op een gegeven moment of ik geen zin had om eh de voorzittersrol over te nemen van iemand die al ver in de 80 was. Ik zeg, ik kom maar eens kijken, dat lijkt me wel wat.

Ik heb dat mogen invullen en doe dat nog met nog steeds groeiend plezier.

Het is gewoon mooi en wij mogen dat gewoon niet vergeten simpel. Nee want soms hoor je nog wel eens een discussie van moeten we blijven herdenken? Dan denk ik, ja dit mag nooit verloren gaan geen enkele herdenking mag verloren gaan.

Maar het is puur, het is historie hè. En wil je je toekomst kennen dan moet je minstens je historie kennen om te weten hoe en wat.

Kijk maar om je heen en daarom vinden wij ook, podcast historisch Maastricht is natuurlijk ook om die reden geboren om verhalen levendig te houden voor het nageslacht van het nageslacht zodat het echt nooit verloren gaat. Mocht je dit verhaal een mooi verhaal vinden deel het dan vooral op je eigen Facebook pagina op je Instagram en deel het gewoon met mensen waarvan je denkt dat die het ook interessant zullen vinden.

Voor nu in ieder geval bedankt Jons voor het verhaal prachtig verhaal.

Prachtig initiatief dat nooit verloren mag gaan.

Dank jullie wel ook voor het lezen / luisteren en graag tot de volgende keer.

www.podcasthistorischmaastricht.nl

